

Ändringar i radio- och tv-lagen

Ds 2021:12

Regeringskansliet
Kulturdepartementet

SOU och Ds finns på regeringen.se under Rättsliga dokument.

Svara på remiss – hur och varför

Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02).

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på regeringen.se/remisser.

Omslag: Regeringskansliets standard

Tryck och remisshantering: Elanders Sverige AB, Stockholm 2021

ISBN 978-91-525-0104-7 (tryck)

ISBN 978-91-525-0105-4 (pdf)

ISSN 0284-6012

Innehåll

Promemorians huvudsakliga innehåll	3
1 Författningsförslag.....	5
1.1 Förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696).....	5
2 Ökad transparens i ägarförhållanden.....	11
2.1 Bakgrund	11
2.1.1 Yttrandefrihetsgrundlagen.....	12
2.1.2 AV-direktivet.....	13
2.1.3 Radio- och tv-lagen	14
2.2 Ökad insyn i leverantörers ägarförhållanden	17
2.3 Kretsen av leverantörer som ska lämna information utökas.....	19
2.4 Leverantören avgör hur information ska hållas tillgänglig	22
2.5 Tillsyn	24
3 Tillståndsperioder för tv	27
3.1 Bakgrund	27
3.1.1 Utvecklingen på mediemarknaden	28
3.2 Synkroniserade tillståndsperioder.....	30
3.3 Åttaåriga tillståndsperioder för tv.....	31

4	Återkallelse av tillstånd vid överträdelser av annonsregler	35
4.1	Bakgrund.....	35
4.1.1	Regler om reklam, sponsring och produktplacering där ett tillstånd kan återkallas vid överträdelse	36
4.1.2	Förutsättningar för återkallelse.....	38
4.2	Möjligheten till återkallelse avskaffas.....	39
5	Annonstid för radiosändningar.....	45
5.1	Bakgrund.....	45
5.2	Högsta tillåtna tid för annonser	46
6	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	49
7	Konsekvenser	51
7.1	Bakgrund och syfte med förslagen	51
7.2	Konsekvenser för företag.....	51
7.3	Konsekvenser för det allmänna.....	53
7.4	Konsekvenser för enskilda	54
7.5	Bedömningar i övrigt.....	54
7.6	Bedömning av förslagen i förhållande till de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.....	54
8	Författningskommentar	55
8.1	Förslaget till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696)	55

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian lämnas förslag om att införa nya regler i radio- och tv-lagen som syftar till att öka tillgången till information om ägarförhållandena hos leverantörer av medietjänster. Förslag lämnas också med syfte att synkronisera tillståndsperioderna för tv som finansieras med public service-avgiften och annan tv. Vidare föreslås bestämmelserna om återkallelse av tillstånd vid överträdelser av radio- och tv-lagens regler om produktplacering, sponsring, reklam och andra annonser ändras i syfte att åstadkomma en mer proportionell koppling mellan arten av överträdelse och tillgänglig sanktion. Slutligen lämnas förslag om flexiblare annonsregler för kommersiell radio, med syfte att likställa regleringen om högsta tillåtna tid för annonser med den som gäller för tv och därmed förbättra villkoren för kommersiell radio. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2022.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696)

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och tv-lagen (2010:696) att 2 kap. 1 §, 4 kap. 12 §, 15 kap. 2 §, 17 kap. 3 §, 18 kap. 2 och 5 §§ och rubriken närmast före 2 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

Information om programföretag som sänder tv och leverantörer av beställ-tv

Information om leverantörer av medietjänster

1 §

Programföretag som sänder tv liksom leverantörer av beställ-tv ska se till att mottagare av deras tjänster alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till

- 1. namnet på leverantören av medietjänster,*
- 2. den geografiska adress där leverantören är etablerad,*
- 3. uppgifter om leverantören, däribland e-postadress och webbplats, och*
- 4. uppgifter om behörig tillsynsmyndighet.*

Leverantörer av medietjänster ska se till att mottagare av deras tjänster alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till sådan information som framgår av andra stycket om leverantören

- 1. sänder tv eller sökbar text-tv,*
- 2. sänder kommersiell radio,*
- 3. sänder ljudradio där inget tillstånd krävs,*
- 4. sänder ljudradio där regeringen meddelar tillstånd,*
- 5. tillhandahåller beställ-tv, eller*

6. tillhandahåller beställradio som finansieras med public service-avgift enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst.

Den information som en leverantör ska tillhandahålla ska omfatta

1. namnet på leverantören av medietjänster,

2. den geografiska adress där leverantören är etablerad,

3. uppgifter om leverantören, däribland e-postadress och webbplats,

4. uppgifter om behörig tillsynsmyndighet, och

5. uppgift om vem som är leverantörens ägare, leverantörens ägarstruktur och, i förekommande fall, ägarens organisationsnummer.

För leverantörer av beställ-tv gäller även 8 § lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster.

4 kap.

12 §¹

Ett tillstånd som har beviljats av regeringen att sända tv och sökbar text-tv ska gälla i åtta år.

Ett tillstånd som har beviljats av Myndigheten för press, radio och tv att sända tv eller sökbar text-tv *gäller för sex* år. Om det finns särskilda skäl, får myndigheten besluta att ett tillstånd ska gälla för kortare tid.

Ett tillstånd som har beviljats av Myndigheten för press, radio och tv att sända tv eller sökbar text-tv *ska gälla i åtta* år. Om det finns särskilda skäl, får myndigheten besluta att ett tillstånd ska gälla för kortare tid.

Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

¹ Senaste lydelse 2018:1895.

15 kap.

2 §

Annonser i en ljudradio-sändning som inte är närradio får sändas under högst

– 20 procent av tiden mellan kl. 06.00 och 18.00, och

– 20 procent av tiden mellan kl. 18.00 och 24.00.

Annonser i en ljudradio-sändning får sändas högst tolv minuter per timme mellan hela klockslag. Om sändningstiden inte omfattar en timme mellan hela klockslag, får annonser sändas under högst femton procent av sändningstiden.

Annonser i närradio får sändas under högst tolv minuter per timme mellan hela klockslag. Om sändningstiden inte omfattar en timme mellan hela klockslag, får annonser sändas under högst femton procent av sändningstiden.

17 kap.

3 §²

Om ett programföretag som sänder tv eller en leverantör av beställ-tv inte lämnar information enligt 2 kap. 1 § tillämpas marknadsföringslagen (2008:486), med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Om en sådan leverantör av medietjänster som anges i 2 kap. 1 § första stycket inte lämnar den information som anges i bestämmelsen tillämpas marknadsföringslagen (2008:486), med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

18 kap.

2 §³

Ett tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv eller ett tillstånd som lämnats av regeringen att sända ljudradio får återkallas om

² Senaste lydelse 2020:875.

³ Senaste lydelse 2020:875.

1. tillståndshavaren väsentligt brutit mot 5 kap. 1, 2, 4–6 och 12 §§, 6 kap. 1 §, 2 § 1–3, 3 § första stycket och 4 §, 7 kap. 1, 2, 3 och 4–8 §§, 8 kap. 1–13 och 14 §§, 14 kap. 1–3 §§ eller 15 kap. 1–5, 6–9 och 10 §§, eller

1. tillståndshavaren väsentligt brutit mot 5 kap. 1, 2, 4–6 och 12 §§, eller 14 kap. 1–3 §§, eller

2. ett tillståndsvillkor enligt 4 kap. 8–11 §§ eller 11 kap. 3 § har åsidosatts på ett väsentligt sätt.

Ett tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv eller ett tillstånd som getts av regeringen att sända ljudradio får ändras till att avse annat sändningsutrymme, om

1. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna medges, eller

2. det är nödvändigt för att ge utrymme för ytterligare sändningar.

5 §⁴

Tillstånd att sända kommersiell radio får återkallas om

1. tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början,

2. tillståndshavaren inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor,

3. tillståndshavaren väsentligt brutit mot *någon av* 14 kap. 2 § samt 15 kap. 1–4, 8–9 a och 10 §§,

3. tillståndshavaren väsentligt brutit mot 14 kap. 2 §,

4. domstol har funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten, eller

5. ett tillståndsvillkor enligt 13 kap. 27 § första stycket 3 har åsidosatts på ett väsentligt sätt.

Förfogar en fysisk eller juridisk person, utan tillåtelse från Myndigheten för press, radio och tv, över mer än ett tillstånd för

⁴ Senaste lydelse 2020:875.

analog kommersiell radio i ett sändningsområde, och finns det skäl att anta att förfogandet kan inverka menligt på konkurrensen, får det eller de tillstånd återkallas som har lämnats efter det första tillståndet.

Har Myndigheten för press, radio och tv medgett överlåtelse trots att tillståndshavaren redan förfogar över tillstånd att sända analog kommersiell radio i samma sändningsområde, och finns det skäl att anta att överlåtelsen kan inverka menligt på konkurrensen, får tillståndet återkallas endast om beslutet om överlåtelsen grundats på felaktiga eller ofullständiga uppgifter från tillståndshavaren. Återkallelsen ska då avse det eller de tillstånd som överlåtits.

Om staten, regioner eller kommuner innehar ett tillstånd att sända kommersiell radio på det sätt som anges i 13 kap. 4 § andra stycket ska Myndigheten för press, radio och tv återkalla det tillståndet.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2022.

2 Ökad transparens i ägarförhållanden

2.1 Bakgrund

AV-direktivet är ett minimidirektiv som innehåller grundläggande gemensamma bestämmelser om tv-sändningar och beställ-tv. Direktivet har reviderats genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 av den 14 november 2018 om ändring av direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktivet om audiovisuella medietjänster), mot bakgrund av ändrade marknadsförhållanden (ändringsdirektivet). Medlemsstaterna får enligt ändringsdirektivet föreskriva att leverantörer av medietjänster ska tillhandahålla information om ägarstruktur, inbegripet leverantörens verkliga ägare.

2018 års AV-utredning hade bland annat i uppdrag att lämna förslag på hur ändringsdirektivet skulle genomföras i Sverige. Utredningen bedömde att det finns fördelar med ökad öppenhet om medietjänstleverantörers ägarstrukturer men att frågan om krav på ökad transparens behövde utredas närmare (SOU 2019:39 s. 384 f.). Utredningen bedömde även att en ny grund för återkallelse bör införas i radio- och tv-lagen med innebörden att sändningstillstånd får återkallas om tillståndshavaren bedriver sändningar som utgör en fara för Sveriges säkerhet. Den närmare utformningen av reglerna behövde enligt utredningen utredas vidare (s. 383).

I propositionen En moderniserad radio- och tv-lag (prop. 2019/20:168) bedömde regeringen att det kan finnas skäl att överväga att införa krav på att leverantörer av medietjänster ska tillhandahålla information om sin ägarstruktur, inbegripet verkliga ägare. Sådan information kan främja allmänhetens möjligheter att

bedöma innehållet i en medietjänst. Regeringen noterade dock att ett generellt krav på att en leverantör ska lämna information om vem som står bakom en sändning eller ett tillhandahållande behöver analyseras noggrant i förhållande till yttrandefrihetsgrundlagen (prop. 2019/20:168 s. 168).

I samma proposition bedömde regeringen också att ett sändningstillstånd bör kunna återkallas om tillståndshavaren bedriver sändningar som utgör en fara för Sveriges säkerhet och att den närmare utformningen av reglerna borde utredas vidare. Regeringen bedömde att regler om krav på information kan vara ett komplement till regler om återkallelse av sändningstillstånd för att säkerställa att nationella säkerhetsintressen kan tillvaratas (prop. 2019/20:168 s. 168). Frågan om återkallelse av sändningstillstånd bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Europeiska kommissionen (kommissionen) har i meddelandet EU:s handlingsplan för demokrati angett att kommissionen avser att samfinansiera ett pilotprojekt för att bygga upp en offentlig databas med information om medieföretag, medieägandeövervakaren. Med utgångspunkt i detta projekt och det reviderade AV-direktivet kan, enligt kommissionen, Europeiska gruppen av regleringsmyndigheter utveckla ytterligare vägledning på detta område (COM [2020] 790 final av den 3 december 2020).

2.1.1 Yttrandefrihetsgrundlagen

Yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) ger den enskilde rätt gentemot det allmänna att i bland annat ljudradio, tv och vissa liknande överföringar offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst (1 kap. 1 § första stycket YGL). YGL är tillämplig på sändningar av program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel (1 kap. 3 § YGL). YGL bygger på vissa grundläggande principer, bland annat etableringsfrihet och förbud mot censur och andra hindrande åtgärder. Censurförbudet innebär att det som är avsett att framföras i program eller genom tekniska upptagningar inte först får granskas av en myndighet eller ett annat allmänt organ. Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra framställning,

offentliggörande eller spridning bland allmänheten av ett program eller en teknisk upptagning, om inte åtgärden har stöd i YGL (1 kap. 11 §). I frågor som rör ökad transparens i ägarförhållanden kan även nämnas YGL:s bestämmelse om redaktionell självständighet, dvs. att den som sänder program självständigt avgör vad som ska förekomma i programmen (3 kap. 6 § YGL).

2.1.2 AV-direktivet

Som nämnts ovan har AV-direktivet reviderats genom ändringsdirektivet. Redan innan revideringen fanns ett krav i AV-direktivet att varje medlemsstat ska säkerställa att leverantörer av medietjänster under dess jurisdiktion ser till att mottagarna av deras tjänster hela tiden och på ett enkelt sätt har direkt tillgång till åtminstone information om leverantörens namn, adress, e-postadress, webbplats och behörig tillsynsmyndighet (artikel 5.1 i AV-direktivet genom ändringsdirektivet). Artikeln har genomförts genom 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen (2010:696).

Genom ändringsdirektivet ges en möjlighet för medlemsstaterna att dessutom anta lagstiftning som föreskriver att leverantörer av audiovisuella medietjänster ska tillhandahålla information om sin ägarstruktur, inbegripet leverantörens verkliga ägare. Sådana föreskrifter ska respektera berörda grundläggande rättigheter, såsom skydd för privat- och familjeliv för de verkliga ägarna. Åtgärderna för ökad insyn i leverantörernas ägarstruktur ska vara nödvändiga och proportionerliga och ska syfta till att eftersträva ett mål av allmänintresse (artikel 5.2 i AV-direktivet genom ändringsdirektivet).

Skäl 15 till ändringsdirektivet anger att insyn i mediernas ägarförhållanden är direkt kopplat till yttrandefriheten. När ägande leder till kontroll eller utövande av betydande inflytande över innehållet i de tillhandahållna tjänsterna gör information om ägarstrukturen det möjligt för en användare att bilda sig en välgrundad uppfattning om innehållet. Medlemsstaterna bör kunna fastställa om och i vilken grad information om ägarstruktur hos en leverantör av medietjänster bör vara tillgänglig för användarna under förutsättning att det väsentliga innehållet i de grundläggande rättigheterna och friheterna som berörs respekteras och att sådana

åtgärder är nödvändiga och proportionerliga. Med tanke på de audiovisuella medietjänsternas särskilda natur, och särskilt deras påverkan på människors åsiktsbildning, har användarna, enligt skäl 16 till ändringsdirektivet, ett legitimt intresse av att veta vem som har ansvaret för tjänsternas innehåll. Skäl 16 anger vidare att för att stärka yttrandefriheten och i förlängningen för att främja mediepluralism och undvika intressekonflikter, bör medlemsstaterna säkerställa att användarna alltid har smidig och direkt tillgång till information om leverantörer av medietjänster.

2.1.3 Radio- och tv-lagen

Radio- och tv-lagen innehåller bestämmelser om tv-sändningar, beställ-tv, sökbar text-tv, videodelningsplattformar, ljudradio-sändningar och beställradio (1 kap. 1 § radio- och tv-lagen). I lagen finns bland annat bestämmelser om att programföretag ska lämna viss information (2 kap. 1 §) och att den som driver verksamhet som inte kräver tillstånd ska anmäla sig för registrering (2 kap. 2 §). Lagen innehåller också bestämmelser om tillstånd för att sända tv, sökbar text-tv och ljudradio (4 kap. och 11–13 kap.), att Myndigheten för press, radio och tv ska föra register över leverantörer och verksamheter och vad registret får innehålla (2 kap. 3 §).

Krav på att lämna information

Programföretag som sänder tv, liksom leverantörer av beställ-tv, ska se till att mottagare av deras tjänster alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till bland annat leverantörens namn och adress samt uppgifter om behörig tillsynsmyndighet (2 kap. 1 § radio- och tv-lagen). För leverantörer av beställ-tv gäller även ett krav på att lämna information enligt 8 § lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster (e-handelslagen).

I propositionen En ny radio- och tv-lag (prop. 2009/10:115) berördes frågan om hur informationen ska hållas tillgänglig. Om informationskravet skulle utformas så att det ska fullgöras i tv-sändning och avse alla sändningar skulle det inte vara förenligt med yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser. Regeringen ansåg därför

att det bör vara tillräckligt att föreskriva att programföretag som sänder tv och leverantörer av beställ-tv ska lämna informationen så att mottagare enkelt har tillgång till denna och i övrigt lämna över till programbolag och leverantörer att bestämma på vilket sätt det ska ske (prop. 2009/10:115 s. 121 f.). Sedan den 1 december 2020 har Konsumentombudsmannen tillsyn över att bestämmelsen följs (prop. 2019/20:168, bet. 2020/21:KU3, rskr 2020/21:16).

Anmälan för registrering när verksamheten inte kräver tillstånd

Den som bedriver sändningsverksamhet som det inte behövs tillstånd för enligt radio- och tv-lagen ska anmäla sig för registrering hos Myndigheten för press, radio och tv. Även den som tillhandahåller beställ-tv eller beställradio som finansieras med public service-avgiften ska anmäla verksamheten. Det ska också den som tillhandahåller en videodelningsplattform eller den som är en satellitentreprenör, dvs. som för någon annans räkning bedriver sändningsverksamhet över satellit eller upplåter satellitkapacitet (2 kap. 2 § radio- och tv-lagen).

Tillståndspliktig verksamhet

Det krävs tillstånd för att sända tv och ljudradio via marknätet (4 kap. 2 § och 10 kap. 1 § radio- och tv-lagen). Regeringen ger tillstånd för sändningar av tv, sökbar text-tv och ljudradio som finansieras med public service-avgiften enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst (4 kap. 3 § radio- och tv-lagen). Regeringen ger även tillstånd att sända ljudradio till utlandet och tillstånd att sända ljudradio i lokala sändningar som inte är närradio eller kommersiell radio (11 kap. 1 §). Myndigheten för press, radio och tv meddelar tillstånd att sända tv och sökbar text-tv för annan än public service, tillstånd att sända kommersiell radio samt närradio och tillstånd för tillfälliga sändningar av tv eller ljudradio i högst två veckor (4 kap. 3 §, 11 kap. 1 §, 12 kap. 1 § och 13 kap. 1 §).

Frågan vem som äger en leverantör och ägarstrukturen har betydelse vid prövningen av om en sökande ska få ett tillstånd att sända tv, sökbar text-tv och kommersiell radio (4 kap. 6 § 3, 13 kap.

5 och 8 §§ och 13 kap. 27 § första stycket 3 radio- och tv-lagen). Bakgrunden är behovet av att upprätthålla konkurrens och mångfald på området (prop. 2007/08:8 s. 45, prop. 2009/10:115 s. 231 och prop. 2016/17:136 s. 14 f.). Även vid en överlåtelse av ett tillstånd har ägarförhållandena hos den som övertar tillståndet betydelse (4 kap. 15 § och 13 kap. 18 och 28 §§ radio- och tv-lagen). Den som ansöker om tillstånd, eller som vill överta ett tillstånd, ska därför lämna de uppgifter till Myndigheten för press, radio och tv som myndigheten behöver för att kunna pröva den sökandes anknytning till andra sökande eller tillståndshavare (5 § 1 och 6 § 1 Myndigheten för press, radio och tv:s föreskrifter vid ansökan om och överlåtelse av tillstånd att sända tv och sökbar text-tv [MPRTFS 2019:5], 5 § 1 och 6 § 1 Myndigheten för press, radio och tv:s föreskrifter vid ansökan om och överlåtelse av tillstånd att sända digital kommersiell radio [MRTVFS 2012:1] samt 4 § 1 och 6 § 1 Myndigheten för press, radio och tv:s föreskrifter vid ansökan om och överlåtelse av tillstånd att sända analog kommersiell radio [MPRTFS 2017:1]). Nu gällande tillstånd att sända tv, sökbar text-tv och digital kommersiell radio innehåller uppgifter om vem som äger en tillståndshavare och i förekommande fall om ägaren ingår i en koncern (Myndigheten för press, radio och tv:s beslut den 18 februari 2020, dnr 19/02700 m.fl. och den 2 oktober 2014, dnr 12/01960 m.fl.).

Tillstånd att sända närradio kan ges till ideella föreningar, registrerade trossamfund och registrerade organisatoriska delar av registrerade trossamfund samt så kallade närradioföreningar (12 kap. 4 § radio- och tv-lagen).

Myndigheten för press, radio och tv får även meddela tillstånd för tillfälliga ljudradio- och tv-sändningar om högst två veckor (4 kap. 13 § och 11 kap. 1 § tredje stycket radio- och tv-lagen). För tillfälliga tillstånd finns inga bestämmelser om vem som kan få tillstånd.

Myndigheten för press, radio och tv:s register

Myndigheten för press, radio och tv ska upprätta ett register över dem som har anmält sig för registrering eller som har tillstånd att sända. Registret får innehålla de uppgifter som räknas upp i 2 kap. 3 § radio- och tv-lagen. Uppräkningen är uttömmande. Registret får därför innehålla leverantörens namn, firma eller motsvarande,

kontaktuppgifter, uppgifter om den verksamhet som bedrivs, beteckning och de omständigheter som medför att verksamheten omfattas av radio- och tv-lagen. Utöver dessa uppgifter, som är av en mer grundläggande karaktär, får registret bland annat innehålla uppgifter om vem som äger ett företag som sänder tv över satellit och hur verksamheten finansieras (16 kap. 7 §) samt de uppgifter som behövs för att kontrollera att en tillståndshavare bedriver verksamheten i enlighet med radio- och tv-lagen och de villkor och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen (16 kap. 9 §).

Registreringsskyldigheten har till syfte att underlätta tillsynen över olika verksamheter (prop. 1995/96:160 s. 160. och prop. 2019/20:168 s. 168). För att tillsynen ska fungera anses det viktigt att den som utövar tillsynen också kan begära in de upplysningar och handlingar som är av intresse (prop. 2005/06:112 s. 77 f.). I förarbetena anges även att registret kan innehålla känsliga uppgifter om exempelvis ägarförhållanden och att det därför bör ha stöd i lag (prop. 1995/96:160 s. 161).

När möjligheten att begära in information om vem som äger ett företag som sänder via satellit och hur verksamheten finansieras infördes så var utgångspunkten att registreringsplikten skulle vara så begränsad som möjligt. Skyldigheten skulle enligt förarbetena i första hand syfta till identifiering av den som bedrev verksamheten, var verksamheten bedrevs och vilken typ av verksamhet som bedrevs. Först när det uppstod ett behov för dåvarande Kabelnämnden att skaffa in ytterligare uppgifter borde nämnden använda möjligheten att begära in upplysningar (prop. 1992/93:75 s. 49).

2.2 Ökad insyn i leverantörers ägarförhållanden

Förslag: Den som omfattas av skyldigheten att lämna information ska se till att mottagare av tjänsten alltid och på ett enkelt sätt även har tillgång till information om vem som är leverantörens ägare, leverantörens ägarstruktur och, i förekommande fall, ägarens organisationsnummer.

Skälen för förslaget

Det finns ett behov av information om ägare

Audiovisuella medietjänster har stor betydelse för allmänhetens möjligheter att få information och bilda sig en välgrundad uppfattning om olika förhållanden och skeenden i samhället. Det kan vara information om allt från lokala händelser till internationella frågor. Den som äger en leverantör av medietjänster har stora möjligheter att påverka vilken typ av innehåll och information som förmedlas. Att information om vem som äger en leverantör lämnas på ett enkelt sätt kan ge en användare av en tjänst möjlighet att värdera innehållet och trovärdigheten i tjänsten. I förlängningen kan användarens kunskap om vem som är leverantörens ägare innebära att förutsättningarna för yttrandefriheten och den fria åsiktsbildningen stärks eftersom användaren ges förutsättningar för att bilda sig en uppfattning av innehållet utifrån dess avsändare. Det är också den bärande tanken bakom möjligheten att ställa krav på information om vem som äger en leverantör som ges i ändringsdirektivet.

Medielandskapet har ändrats i snabb takt under de senaste åren. Det finns en mängd olika tjänster som användare kan ta del av där det inte alltid tydligt framgår vem som slutligt bestämmer över innehållet i den information som sprids. Det kan försvåra för användarna att bilda sig en välgrundad uppfattning om informationen. Det finns därför ett behov och ett allmänt intresse av att användare på ett enkelt sätt kan få information om vem som äger en leverantör av medietjänster för att på så sätt kunna värdera det innehåll som förmedlas.

Vilken information om ägaren ska lämnas?

Ägandet av en leverantör kan se ut på olika sätt och innehålla flera olika led och nivåer. Ägaren kan exempelvis vara ett bolag, en stiftelse eller en förening. Ägaren kan också vara fristående eller ingå i en grupp där en eller flera organisationsformer förekommer. Avgörande för vilken information som ska lämnas är vilka uppgifter som bedöms nödvändiga för att allmänheten ska kunna bilda sig en välgrundad uppfattning om innehållet.

En grundläggande uppgift som behövs för att kunna värdera innehållet är namnet på den som äger leverantören och om denne ingår i en koncern eller i ett samarbete med andra företag eller organisationer, dvs. dess ägarstruktur. Utöver detta bör även, i förekommande fall, ägarens organisationsnummer anges.

En leverantör av medietjänster kan även ägas av en eller flera fysiska personer. Enbart det förhållandet att den information som ska lämnas är namnet på en privatperson kan inte anses innebära att dennes rätt till privatliv inte respekteras. Noteras kan att de övriga uppgifter som alltid ska vara lätt tillgängliga enligt bestämmelsen avser leverantören, inte dess ägare. Det kan också redan i dag vara så att den som ska anges som leverantör enligt 2 kap. 1 § 1 radio- och tv-lagen kan vara en privatperson.

2.3 Kretsen av leverantörer som ska lämna information utökas

Förslag: Bestämmelsen om att programföretag som sänder tv, liksom leverantörer av beställ-tv, ska lämna viss information utökas till att även omfatta den som sänder kommersiell radio, ljudradio där inget tillstånd krävs och ljudradio där regeringen meddelar tillstånd. Skyldigheten att lämna information ska även gälla den som tillhandahåller beställradio som finansieras med public service-avgiften.

Skälen för förslaget

Vilka bör omfattas av krav på att lämna information om ägare?

Artikel 5 i AV-direktivet genom ändringsdirektivet, som behandlar frågan om vilken information som ska hållas tillgänglig för mottagarna av en tjänst, omfattar leverantörer av audiovisuella medietjänster, dvs. den som tillhandahåller tv-sändningar och beställ-tv. Leverantörer av videodelningsplattformar omfattas inte. Begreppet leverantör av medietjänster i radio- och tv-lagen är vidare än begreppet leverantörer av audiovisuella medietjänster i AV-direktivet genom ändringsdirektivet. Med en leverantör av

medietjänster enligt radio- och tv-lagen avses den som har det redaktionella ansvaret för valet av innehåll i en ljudradio- eller tv-sändning, beställradio, beställ-tv eller sökbar text-tv och avgör hur innehållet ska struktureras (3 kap. 1 § 9 radio- och tv-lagen).

Samma skäl för och behov av en bestämmelse om transparens i ägarförhållanden gör sig i princip gällande för alla leverantörer av medietjänster som omfattas av radio och tv-lagen, inte bara leverantörer av audiovisuella medietjänster enligt AV-direktivet. Även den som sänder ljudradio eller tillhandahåller beställradio bör därför kunna omfattas av ett krav på att lämna information.

De ytterligare leverantörer som då kommer att omfattas av bestämmelsen ska inte enbart hålla information om vem som äger leverantören lätt tillgänglig, utan även de övriga uppgifter som anges i bestämmelsen. Detta gäller både för tillståndspliktig verksamhet och verksamhet som inte kräver tillstånd.

Tillståndspliktig verksamhet

Den som ansöker om tillstånd, eller om medgivande till överlåtelse av tillstånd, för marksänd tv och kommersiell radio hos Myndigheten för press, radio och tv ska, enligt myndighetens föreskrifter, lämna uppgifter om sökandens ägare respektive ägaren av den som ska överta tillståndet, och hur ägarstrukturen ser ut. Uppgifter om vem som äger en leverantör och hur ägarstrukturen ser ut finns därför redan tillgängliga hos den myndighet som har ansvar för tillsynen och ingår dessutom i de tillstånd som meddelas. Det är inte sannolikt att en skyldighet att även hålla uppgifter om ägare och ägarstruktur direkt tillgängliga för allmänheten skulle innebära att någon avstår från att ansöka om tillstånd. Inte heller i övrigt kan en sådan skyldighet anses som oproportionerlig i förhållande till syftet med skyldigheten. Den som har tillstånd att sända tv, sökbar text-tv eller kommersiell radio som meddelas av myndigheten ska därför tillhandahålla information om vem som är dess ägare och hur ägarstrukturen ser ut. Även om det kan tyckas självklart vem som står bakom sändningar från public service-företagen finns ett värde i att även den som har tillstånd av regeringen att sända ljudradio, tv och sökbar text-tv som finansieras

med public service-avgiften ska lämna information om ägaren så att allmänheten kan bilda sig en uppfattning om innehållet.

För tillstånd att sända ljudradio i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller kommersiell radio, eller sändningar till utlandet, där regeringen i båda fallen meddelar tillstånd, finns det också ett allmänt intresse av information om vem som står bakom tjänsten. För sändningar riktade mot utlandet gäller detta särskilt för allmänheten i det mottagande landet. Kravet på att lämna information om ägare och ägarstruktur bör därför införas även för dessa sändningar.

Tillstånd att sända närradio ges till sammanslutningar, som regel ideella föreningar, där medlemmarna skulle kunna ses som sammanslutningens ägare. Redan i dag finns en skyldighet att avsluta en sändning av ett program i närradio med en uppgift om vilken sammanslutning som har sänt programmet (3 kap. 6 § lagen [1991:1559] med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden). När det gäller närradio kan det därför hävdas att leverantören redan nu ska lämna den information som en mottagare behöver för att kunna värdera innehållet. Genom att informationen ska lämnas i direkt anslutning till ett program görs detta också på ett sätt som innebär att mottagarna direkt har tillgång till uppgifterna. Något ytterligare krav på att lämna information om ägare och ägarstruktur för den som har ett tillstånd att sända närradio bör därför inte införas.

För tillfälliga tillstånd kan man diskutera nyttan av information i relation till tillståndens art. Det kan i och för sig finnas ett behov av att veta vem som står bakom den information som sprids med stöd av ett tillfälligt tillstånd. Samtidigt gäller tillstånden i högst två veckor och ett krav kan ur detta perspektiv ha en begränsad nytta. Det kan därför inte anses nödvändigt och proportionerligt med krav på information om ägarförhållanden för tillfälliga tillstånd. Något sådant krav bör därför inte införas.

Verksamhet som inte kräver tillstånd

Konsumtionen av medier är under fortsatt förändring och den flyttas mer och mer från traditionella medier till olika former av onlinebaserade medier, se vidare avsnitt 3.1.1. Innehåll från

onlinebaserade medier förmedlas typiskt sett via tråd, där tillstånd inte krävs för att sända eller tillhandahålla ett innehåll som kan bestå av rörlig bild eller ljudradio. Den som sänder tv, eller tillhandahåller beställ-tv där tillstånd inte krävs omfattas redan i dag av kraven på att lämna information enligt 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen. En utökad skyldighet att lämna information enligt förslaget skulle innebära att även leverantörer som sänder ljudradio där tillstånd inte krävs omfattas av skyldigheten att lämna information. Även vid en sådan verksamhet som inte kräver tillstånd har allmänheten ett behov av att kunna bilda sig en uppfattning om innehållet i en sändning eller ett tillhandahållande.

Sedan den 1 december 2020 ingår beställradio som ett begrepp i radio- och tv-lagen (3 kap. 1 § 5). Det är för närvarande bara beställradio som finansieras genom public service-avgiften som omfattas av vissa bestämmelser i radio- och tv-lagen och som ska registrera sig hos Myndigheten för press, radio och tv. Även för sådan beställradio finns ett värde i att den som tillhandahåller tjänsten ska lämna information om vem som är ägare till leverantören så att allmänheten kan bilda sig en välgrundad uppfattning om innehållet.

Ett krav på att lämna information om leverantörens ägare och ägarstruktur skulle inte vara en förutsättning för att få sända eller tillhandahålla tjänsten. En sändning eller ett tillhandahållande kan inte heller hindras om en leverantör av någon anledning inte lämnar den information som avses. En skyldighet för leverantören att ange ägare bör inte heller i sig innebära en risk för att leverantören avstår från att sända eller tillhandahålla innehållet. Liksom de nuvarande skyldigheterna att lämna information och att registrera verksamheten bör en skyldighet att lämna information om en leverantörs ägare och ägarstruktur anses som proportionerlig i förhållande till syftet med skyldigheten.

2.4 Leverantören avgör hur information ska hållas tillgänglig

Bedömning: Leverantören bör även fortsättningsvis ansvara för att informationen lämnas så att en mottagare alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till informationen.

Skälen för bedömningen

Hur informationen ska göras tillgänglig

Om ett krav införs på att en leverantör av medietjänster ska se till att mottagare av medietjänsten har tillgång till information om vem som äger leverantören skulle kravet kunna uppfyllas antingen genom att uppgifterna finns tillgängliga i ett register som hålls av en myndighet, eller genom att leverantören håller uppgifterna tillgängliga för allmänheten på det sätt som leverantören finner lämpligt.

Myndigheten för press, radio och tv för register över leverantörer av medietjänster som faller under svensk jurisdiktion. Om en myndighet skulle föra register över en leverantörs ägare skulle därför Myndigheten för press, radio och tv ligga närmast till hands för uppgiften. Registrering av ägare av en leverantör i myndighetens register har tidigare skett utifrån behovet av tillsyn och i enskilda fall. Avsikten med bestämmelserna har alltså inte varit att ge myndigheten en generell uppgift eller rätt att registrera en ägare. Det är också tveksamt om uppgifter om ägare och ägarstruktur i ett register hos en myndighet kan anses innebära att en mottagare alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till informationen, även om registret ska hållas tillgängligt för allmänheten.

Ett krav på att en leverantör ska lämna uppgifter om ägare och ägarstruktur till Myndigheten för press, radio och tv skulle innebära en ökad administrativ börda för leverantörer av medietjänster. Det skulle även innebära ett behov av ökade resurser för myndigheten.

Information om en tillståndshavares ägare kan också finnas i de tillstånd som Myndigheten för press, radio och tv meddelar. Även myndighetens regelbundna rapporter om medieutvecklingen innehåller information om ägare och ägarstrukturer på mediemarknaden. Information om ägarförhållanden tillgängliggörs också av andra aktörer, exempelvis av Nordicom som är ett centrum för medieforskning vid Göteborgs universitet. Att uppgifter om vem som äger en leverantör av medietjänster görs tillgängliga i tillstånd eller på annat sätt, t.ex. i myndighetens rapporter, innebär dock inte att allmänheten alltid och på ett enkelt sätt kan anses ha tillgång till uppgifterna.

AV-direktivet tar upp möjligheten att införa krav på att lämna information om leverantörens ägare i samband med den nuvarande

skyldigheten att lämna annan information som mottagarna hela tiden på ett enkelt sätt ska ha tillgång till. Det kan antas att avsikten i AV-direktivet är att även information om ägarstruktur ska tillhandahållas lika enkelt och direkt som övrig information.

För att informationen ska anses som lätt tillgänglig är det därför snarare leverantören som bör tillhandahålla denna. En sådan reglering ligger närmare AV-direktivet och det sätt som den aktuella artikeln nu är genomförd i Sverige. Det blir också tydligare att kraven inte ställs för att det allmänna ska kontrollera vem som äger en leverantör utan för att allmänheten ska kunna bilda sig en uppfattning om innehållet. För att uppgifterna ska vara lätt tillgängliga bör det därför vara leverantören som tillhandahåller dem, på det sätt denne finner lämpligt.

Kravet på att en leverantör ska lämna information om dess ägare bör därför införas genom att det i 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen anges att även sådan information ska lämnas. Det är fortfarande leverantören som själv bestämmer på vilket sätt informationen ska hållas tillgänglig. Kravet är därför förenligt med YGL:s bestämmelser om redaktionell självständighet (3 kap. 6 § YGL).

2.5 Tillsyn

Bedömning: Konsumentombudsmannen bör även fortsättningsvis ha tillsyn över att bestämmelsen om information följs. Tillsynen omfattar därmed även den som sänder kommersiell radio, ljudradio där inget tillstånd krävs och ljudradio där regeringen meddelar tillstånd samt den som tillhandahåller beställradio som finansieras med public service-avgiften. Konsumentombudsmannen bör även ha tillsyn över det nya kravet att information ska lämnas om en leverantörs ägare och ägarstruktur.

Skälen för bedömningen

Sedan den 1 december 2020 har Konsumentombudsmannen tillsyn över att bestämmelsen om information i 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen följs (16 kap. 4 § radio- och tv-lagen). Om en leverantör som

sänder tv eller tillhandahåller beställ-tv inte lämnar sådan information som krävs enligt radio- och tv-lagen ska marknadsföringslagen (2008:486), med undantag för bestämmelserna om marknadsstörningsavgift, tillämpas. Informationen ska anses vara väsentlig enligt marknadsföringslagen (17 kap. 3 § radio- och tv-lagen). Genom förslaget utökas dels kretsen av leverantörer som ska lämna information, dels kraven på vilken information som ska lämnas.

Som beskrivs i propositionen En moderniserad radio- och tv-lag omfattas tillhandahållare av beställ-tv också av ett krav på att lämna information enligt 8 § e-handelslagen (prop. 2019/20:168 s. 162 f.). Den utökade kretsen av de som ska lämna information enligt förslaget avser leverantörer som sänder eller tillhandahåller olika former av innehåll. Det är inte självklart att alla verksamheter som i och med förslaget skulle omfattas av kravet på att lämna information också omfattas av e-handelslagens bestämmelser. Så är dock fallet även med dagens reglering och någon ändring i tillsynsansvaret bör inte ske av den anledningen. Det finns i stället ett värde i att tillsynsansvaret hålls samlat hos en myndighet. Konsumentombudsmannen bör därför även fortsättningsvis ha tillsyn över att de leverantörer av medietjänster som omfattas av 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen lämnar den information som avses. Om leverantören inte lämnar den information som krävs tillämpas marknadsföringslagen, med undantag för bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift.

3 Tillståndsperioder för tv

3.1 Bakgrund

Tillståndsperiodens längd regleras i radio- och tv-lagen. Med nuvarande lagstiftning kommer tillstånden för tv och sökbar text-tv där verksamheten finansieras med public service-avgiften enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst att gälla i åtta år från och med 2026. Tillstånd för annan tv och sökbar text-tv än public service gäller i sex år.

I betänkandet En moderniserad radio- och tv-lag (SOU 2019:39) föreslog 2018 års AV-utredning att frågan om tillståndsperiodens längd för annan tv och sökbar text-tv än public service bör utredas ytterligare inför den tillståndsperiod som inleds 2026. Enligt utredningen var det en fördel om förslag om tillståndsperiodens längd kan lämnas med beaktande av den senaste utvecklingen på medieområdet, dvs. så nära som möjligt inför det att en ny tillståndsperiod ska börja gälla (SOU 2019:39 s. 393 f.).

Regeringen har meddelat tillstånd för Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) att sända tv och sökbar text-tv som finansieras med public service-avgiften. De huvudsakliga tillstånden för public service gäller till och med den 31 december 2025. För SVT och UR gäller, till och med den 31 december 2021, även ett kompletterande sändningstillstånd som ger en rätt att sända tv i hd-tv-kvalitet.

Sedan 2008 har Myndigheten för press, radio och tv genomfört åtta tillståndsprocesser för tv och sökbar text-tv. Av dessa har tre, 2008, 2014 och 2020, avsett hela det tillgängliga sändningsutrymmet i marknätet. I de andra fallen har processen gällt delar av utrymmet som av olika skäl blivit tillgängligt. När ett tillstånd meddelas under en pågående tillståndsperiod sätts slutdatum för tillståndet regelmässigt så att samtliga tillstånd löper ut vid samma tidpunkt. I

april 2021 hade 17 programbolag tillstånd från Myndigheten för press, radio och tv att sända sammanlagt 47 nationella kanaler och en regional kanal. De tillstånd som myndigheten meddelat gäller till och med den 31 december 2025.

Det kan nämnas att tillstånd att sända kommersiell radio gäller i åtta år (13 kap. 30 § radio- och tv-lagen). I april 2021 gällande tillstånd att sända analog kommersiell radio löper till och med den 31 juli 2026 och är därför från 2026 i princip synkroniserade med Sveriges Radio AB:s (SR) och UR:s tillstånd att sända radio som gäller till och med den 31 december 2025. Myndigheten för press, radio och tv fick den 5 november 2020 i uppdrag av regeringen att analysera behovet av att synkronisera tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio (Ku2020/02344). Uppdraget redovisades den 1 februari 2021 (Synkronisering av tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio, Myndigheten för press, radio och tv, myndighetens dnr 20/05285).

3.1.1 Utvecklingen på mediemarknaden

Mediemarknaden, dess utbud och sättet att konsumera medier, utvecklas och förändras kontinuerligt. 2018 års AV-utredning ansåg att frågan om tillståndsperiodens längd inte kunde ses isolerad från utvecklingen på mediemarknaden. Det var, enligt utredningen, rimligt att anta att det skulle ske en fortsatt utveckling när det gäller teknik för tv-distribution och de kommersiella förutsättningarna för att verka på mediemarknaden (SOU 2019:39 s. 393 f.).

Post- och telestyrelsen (PTS) anger i rapporten Svensk telekommarknad 2019 att det under 2019 fanns 5,1 miljoner tv-abonnemang varav 2,9 miljoner var digitala betal-tv-abonnemang (tv via kabel-tv-nät, satellit, marknät eller bredband). Sammantaget minskade de digitala betal-tv-abonnemangen med 1 procent jämfört med 2018. Andelen abonnemang på tv via fiber ökade dock enligt rapporten med 8 procent till 1,2 miljoner. Fiber var också den största distributionsplattformen för digitala betal-tv-abonnemang. Antalet betal-tv-abonnemang via marknätet har minskat kontinuerligt sedan 2008 och uppgick under 2019 till 315 000. Det var, enligt rapporten, oklart hur många hushåll som enbart tar emot fri-tv via marknätet, eftersom dessa inte tecknar abonnemang, men

andelen uppskattades till 8,3 procent under 2018. Enligt PTS minskade även intäkterna för tv-abonnemang under 2019. De totala intäkterna för tv-tjänster med grund- och tilläggsabonnemang minskade med 4 procent jämfört med 2018 och uppgick till 9,6 miljarder kronor den 31 december 2019. Intäkterna för tv via marknätet via grundpaket uppgick till 980 miljoner kronor, vilket var en minskning med 198 miljoner kronor jämfört med 2018 (PTS, Svensk telekommarknad 2019 s. 22 f. samt PTS statistikportal <https://statistik.pts.se/>).

Den samlade dagliga användningstiden för medier under 2019 var enligt Nordicoms rapport Mediebarometern 2019 drygt sex timmar, varav 31 procent av tiden, närmare två timmar, användes för att titta på rörlig bild. Under 2019 tittade i genomsnitt 90 procent av befolkningen på rörlig bild i någon form en vanlig dag. Tablålagd tv var det mest populära sättet att se på tv med en räckvidd på 58 procent. Motsvarande andel för strömmad tv, eller så kallad on demand, var 47 procent (Nordicom, Mediebarometern 2019 s. 6 och 34 f.).

Även om den tid som genomsnittligt läggs på att konsumera medier i olika former är förhållandevis stabil har sättet för konsumtionen förändrats över tid. I Myndigheten för press, radio och tv:s rapport Medieutveckling 2020 – Mediekonsumtion anges att det finns stora skillnader mellan olika åldersgruppers konsumtionsmönster. Att den dagliga räckvidden för tablålagd tv sedan flera år minskar, och då främst bland yngre, betyder dock inte att tittandet på rörlig bild minskar, utan är snarast en följd av ett allt större utbud av onlinebaserade tjänster. Allt fler använder olika play- och streamingtjänster och 69 procent av befolkningen hade vid utgången av 2019 tillgång till en eller flera onlinebaserade tv-tjänster (Myndigheten för press, radio och tv, Medieutveckling 2020 – Mediekonsumtion s. 3 f. och s. 10 f.).

Enligt Myndigheten för press, radio och tv:s och Nordicoms rapport Medieutveckling 2020 – Medieekonomi är konsumtionen av medier under fortsatt förändring. Gränserna för vad som är ”tv” blir otydligare och det traditionella tv-tittandet har minskat över tid, i synnerhet i de yngsta åldersgrupperna.

Huvuddelen av de privatägda kanalerna i marknätet kan enligt rapporten Medieutveckling – Medieekonomi 2020 hänföras till tre aktörer, Telia Company, Nent Group och Discovery Networks.

Dessa har en total marknadsandel på 90 procent av den kommersiellt finansierade tv-marknaden. Tillsammans med SVT svarade de tre aktörerna för 95 procent av det samlade linjära tv-tittandet i Sverige under 2019. Resterande marknadsandelar var huvudsakligen fördelade mellan en handfull globala aktörer. De svenska tv-företagen möter konkurrens inbördes och från andra aktörer på den snabbt växande marknaden för beställ-tv.

Programtjänster kan finansieras med reklam, abonnentintäkter eller bådadera. Blandningen av finansieringsmodeller gäller också för onlinebaserade tjänster. Försäljningen av traditionella betal-tv-tjänster har, enligt Medieutveckling 2020 – Medieekonomi, legat på en relativt stabil nivå under 2015–2019. Mellan 2018 och 2019 noterades dock en nedgång på 4 procent. Parallellt med tillbakagången för traditionell tv-reklam fortsatte tillväxten för investeringar i reklam i anslutning till rörlig bild. Kampen om tv-reklam och de betalande tittarna har, enligt rapporten, hårdnat när traditionella kanaler mött konkurrens från både reklamfinansierade videodelningsplattformar och betal-tv-tjänster på internet. På relativt kort tid har nätbaserade tjänster som Netflix och Youtube kommit att inta en mycket stark ställning på de publik- respektive annonsfinansierade marknaderna för rörlig bild i Sverige (Myndigheten för press, radio och tv och Nordicom, Medieutveckling 2020 – Medieekonomi s. 4 f. och s. 20 f.).

3.2 Synkroniserade tillståndsperioder

Bedömning: Tillståndsperiodernas längd för tillstånd att sända tv och sökbar text-tv där verksamheten finansieras med public service-avgiften och tillstånd att sända tv och sökbar text-tv som meddelas av Myndigheten för press, radio och tv bör vara synkroniserade så att tillståndens giltighetstid sammanfaller.

Skälen för bedömningen

I propositionen Långsiktig finansiering och stärkt oberoende för public service (prop. 2017/18:261) gjorde regeringen bedömningen att det kan uppstå osäkerhet kring det frekvensutrymme som

Myndigheten för press, radio och tv kan disponera för marksänd tv om tillståndperioderna inte är synkroniserade. Regeringen avsåg därför att ge en särskild utredare i uppdrag att bland annat överväga om det fanns behov av och i övrigt var lämpligt att förändra tillståndstiden för marksänd tv även för andra än public service (samma prop. s. 49). Frågan om synkroniserade tillståndsp perioder har också berörts tidigare (prop. 2008/09:195 s. 32 och prop. 2012/13:164 s. 22).

I betänkandet En moderniserad radio- och tv-lag (SOU 2019:39) gjorde 2018 års AV-utredning bedömningen att tillståndsp perioderna för public service och annan tv bör vara synkroniserade. Utredningen ansåg att synkroniserade tillståndsp perioder underlättar tillståndsgivningen och främjar en effektiv frekvensanvändning (bet. s. 392).

De skäl som tidigare har angetts för synkroniserade tillståndsp perioder är fortfarande relevanta. En synkronisering ger större möjligheter till effektiv användning av det begränsade sändningsutrymmet. Det underlättar även för Myndigheten för press, radio och tv:s tillståndsgivning genom att det ger en tydlighet om vilket sändningsutrymme som myndigheten disponerar under en given period. Genom synkroniserade tillståndsp perioder ges också bättre förutsättningar för en samlad och regelbunden översyn och bedömning av vilket sändningsutrymme som bör avsättas för marksänd tv, både på kortare och längre sikt.

3.3 Åttaåriga tillståndsp perioder för tv

Förslag: Tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv meddelade av Myndigheten för press, radio och tv ska gälla i åtta år i stället för sex år.

Skälen för förslaget

Tillståndsp perioden för tv och sökbar text-tv där verksamheten finansieras med public service-avgiften är åtta år från och med 2026. Tillståndsp perioden för annan tv och sökbar text-tv är sex år och behöver därmed anpassas för att tillståndsp perioderna och därmed

slutpunkten för de olika tillståndens giltighetstid ska sammanfalla. En sådan ordning skulle ge större möjligheter till en effektiv användning av det begränsade sändningsutrymmet och göra det tydligt vilket sändningsutrymme som Myndigheten för press, radio och tv disponerar under en given period. Det skulle även förbättra förutsättningarna för en samlad och regelbunden översyn och bedömning av vilket sändningsutrymme som bör avsättas för marksänd tv, både på kortare och längre sikt. Vid bedömningen av vilken tillståndsperiod som är lämplig finns flera faktorer att ta hänsyn till och det finns olika alternativa lösningar.

En möjlighet är att tillstånd gäller i en kortare period än åtta år men att tillstånden kan förlängas, om inte särskilda skäl talar emot en förlängning. Ett tillstånd skulle då kunna gälla i två eller fyra år med möjlighet till en eller flera förlängningar. Ett sådant alternativ föreslogs i betänkandet Nytt regelverk för marksänd digital-TV (SOU 2004:39). Ett av de skäl för att dela upp tillståndsperioderna som angavs i betänkandet var att det ger en möjlighet att vid behov ingripa mot ett programföretag som inte sänder i enlighet med de uppgifter som lämnats under ansökningsförfarandet och som varit bestämmande vid urvalsprocessen, eller som åsidosätter tillståndsvillkor utan att det finns grund för att återkalla tillståndet. En annan fördel med korta tillståndsperioder var enligt utredningen att det skulle skapa större flexibilitet (SOU 2004:39 s. 207). I propositionen TV – tillgänglig för alla, Tillstånd för digital marksänd tv (prop. 2007/08:8) uttalade regeringen att tillståndsperioden inte bör delas upp på det sätt som föreslagits av utredningen. Regeringen ansåg att de möjligheter till åtgärder som finns i radio- och tv-lagen för att beivra brott mot föreskrifter i lagen eller mot villkor för tillstånd var tillräckliga (samma prop. s. 42).

Det kan ifrågasättas om ett system där ett tillstånd ska förlängas om inte särskilda skäl talar mot en förlängning skulle innebära större flexibilitet än ett system där tillståndsperioden är bestämd till viss tid. När hela tillståndsperioden är bestämd är förutsättningarna för verksamheten tydliga och Myndigheten för press, radio och tv får en möjlighet att göra en bedömning av utbudet och om det bör ske några förändringar inför en ny tillståndsperiod. Prövningen vid en förlängning skulle, för att inte räknas som en ny tillståndsprocess, vara mer begränsad. Skulle den enbart handla om frågan om det finns särskilda skäl att inte förlänga tillståndet finns en risk att systemet

snarare motverkar förändringar och förnyelse i utbudet. Det finns därför ur ett utbudsperspektiv inte några tydliga fördelar med ett system där tillstånd förlängs efter en viss tid.

Det finns också en uppenbar risk för en ökad administrativ börda både för en tillståndshavare och myndigheten om tillstånd ges för kortare tid med möjlighet till förlängning. I god tid inför en förlängning skulle myndigheten behöva undersöka dels om alla tillståndshavare önskar en förlängning, dels om särskilda skäl talar mot en förlängning av ett tillstånd. Det är först sedan frågan om förlängning avgjorts som eventuellt ledigt sändningsutrymme kan lysas ut. En sådan hantering riskerar också att dra ut på tiden om ett beslut att inte förlänga ett tillstånd skulle överklagas.

Ett system med förlängning av ett tillstånds giltighetstid skapar således inte någon större flexibilitet i marknätet än vad som är fallet i dag. Däremot är risken att den administrativa bördan, både för tillståndshavare och Myndigheten för press, radio och tv, ökar. Genom att hela tillståndsperioden inte anges kan också en större osäkerhet om verksamhetens förutsättningar uppstå för tillståndshavarna. Tillståndsperiodens längd bör därför bestämmas för hela perioden och utan möjlighet till förlängning.

En annan möjlighet att åstadkomma en synkronisering av tillståndens giltighetstid är att tillstånden som Myndigheten för press, radio och tv meddelar ska gälla för två, fyra eller åtta år. Regeringen har tidigare ansett att en tillståndsperiod på sex år är en lämpligt avvägd giltighetstid för sändningstillstånden. Det ger programföretagen rimliga förutsättningar att planera verksamheten samtidigt som det blir möjligt att ta hänsyn till ändrade förhållanden utan alltför lång tidsutdräkt (prop. 2007/08:8 s. 42).

Att ändra tillståndsperiodens längd till två år skulle i och för sig kunna öka rörligheten i marknätets utbud. Det skulle dock samtidigt medföra en betydligt ökad administration, både för tillståndshavare som behöver ansöka om tillstånd oftare än i dag och för myndigheten som skulle behöva genomföra större tillståndsprocesser vartannat år. Programbolagen skulle också få sämre förutsättningar att planera verksamheten långsiktigt. Valet torde därför snarast stå mellan fyra- och åttaåriga tillståndsperioder.

Nuvarande tillståndsperiod för tv och sökbar text-tv är sex år. Huvuddelen av de tillståndshavare som har tillstånd att sända tv och sökbar text-tv har haft sexåriga tillstånd under flera tillstånds-

perioder, för samma eller liknande programtjänster. Andelen helt nya tillståndshavare och programtjänster vid en ny tillståndsperiod har hittills varit begränsad. Det kan samtidigt noteras att Myndigheten för press, radio och tv, utöver de tre processer när hela sändningsutrymmet har fördelats, har genomfört mer begränsade tillståndsprocesser när delar av sändningsutrymmet av olika skäl blivit tillgängligt. Marknätets utbud har därför ändrats även inom den sexåriga tillståndsperioden. Som konstateras i Myndigheten för press, radio och tv:s och Nordicoms rapport *Medieutveckling 2020 – Medieekonomi* kan huvuddelen av de privatägda kanalerna hänföras till tre aktörer som tillsammans med SVT står för 95 procent av det samlade linjära tv-tittandet i Sverige. Det kan inte förväntas att utbudet eller antalet tillståndshavare på marknaden för linjär tv kommer att förändras i någon större omfattning. Slutsatsen blir därför att valet mellan en fyraårig eller åttaårig tillståndsperiod inte har någon större betydelse för omsättningen av programtjänster i marknätets utbud.

Andelen abonnenter för betal-tv i marknätet sjunker, vilket påverkar tillståndshavarnas intäkter. Det finns dock ett fortsatt intresse för att sända tv i marknätet. Avgörande för ett programföretags vilja att sända tv i marknätet är, förutom för public service, möjligheten till intäkter. I sammanhanget kan också nämnas att de ekonomiska förutsättningarna för att bedriva sändningar i marknätet påverkas av hur många aktörer som sänder. Om några tillståndshavare väljer att lämna marknätet, och utrymmet inte kan fyllas, ökar kostnaderna för de som är kvar.

Det finns anledning att skapa så god tydlighet och förutsägbarhet för ett programföretags verksamhet i marknätet som möjligt. Tillståndsperiodens längd bör därför bestämmas på ett sätt som ger störst möjligheter för ett programbolag att långsiktigt planera sin verksamhet. Radio- och tv-lagens bestämmelse om tillståndens giltighetstid bör därför ändras så att ett tillstånd som beviljats av Myndigheten för press, radio och tv att sända tv eller sökbar text-tv gäller i åtta år. Det ska även fortsättningsvis finnas en möjlighet för myndigheten att besluta att ett tillstånd ska gälla en kortare period om det finns särskilda skäl.

4 Återkallelse av tillstånd vid överträdelser av annonsregler

4.1 Bakgrund

Bestämmelser om när ett tillstånd får återkallas finns i 18 kap. radio- och tv-lagen (2010:696). Såväl tillstånd att sända tv, sökbar text-tv eller ljudradio som lämnats av regeringen, som tillstånd att sända närradio och tillstånd att sända kommersiell radio får återkallas om tillståndshavaren väsentligt brutit mot vissa av bestämmelserna i lagen (18 kap. 2–5 §§). Det är bland annat möjligt att återkalla ett tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv vid överträdelse av vissa närmare angivna bestämmelser i 6 kap. om produktplacering, 7 kap. om sponsring och 8 kap. om reklam och andra annonser. Tillstånd får även återkallas vid överträdelse av ett tillståndsvillkor som meddelats med stöd av lagen, exempelvis villkor om förbud mot att sända reklam i ett tillstånd att sända tv och sökbar text-tv.

Möjligheten till återkallelse av ett tillstånd om tillståndshavaren väsentligt brutit mot lagen eller villkor som meddelats med stöd av lagen infördes ursprungligen i radio- och TV-lagen (1996:844). Återkallelsemöjligheten motsvarade vad som tidigare hade gällt enligt radiolagen (1966:755) och avtalen mellan staten och programbolagen (prop. 1995/96:160 s. 146). När nya regler för kommersiell lokalradio infördes i radio- och TV-lagen tillkom en möjlighet att återkalla lokalradiotillstånd vid överträdelse av reklamregler (prop. 1999/2000:55 s. 67). Genomförandet av AV-direktivet och införandet av den nya radio- och tv-lagen (2010:696) innebar att ytterligare regler infördes om produktplacering, sponsring och reklam. Även vid överträdelse av dessa nya bestämmelser, liksom reklamregler för kommersiell radio, kan ett tillstånd återkallas (prop. 2009/10:115 s. 153, 163 f. och 240).

2018 års AV-utredning bedömde att det finns behov av en översyn i vissa delar av bestämmelserna om återkallelse av sändningstillstånd vid överträdelse av reklamregler i radio- och tv-lagen. Bland annat noterade utredningen vissa inkonsekvenser i hur reglerna om återkallelse är utformade och den fann även vissa oklarheter när det gäller hur ärenden om återkallelse ska hanteras (SOU 2019:39 s. 460 f.). De tidsmässiga ramarna för utredningens arbete gav dock inte utrymme för en sådan översyn.

4.1.1 Regler om reklam, sponsring och produktplacering där ett tillstånd kan återkallas vid överträdelse

Produktplacering

Ett tillstånd att sända tv och sökbar text-tv får återkallas vid väsentliga överträdelser av följande bestämmelser.

- 6 kap. 1 § om förbud mot produktplacering i olika typer av program, t.ex. nyhets- och samhällsprogram.
- 6 kap. 2 § 1–3 om produktplacering av alkoholdrycker och tobaksvaror, produkter från företag som säljer alkoholdrycker och tobaksvaror samt receptbelagda läkemedel.
- 6 kap. 3 § första stycket om otillbörligt kommersiellt gynnande i program med produktplacering.
- 6 kap. 4 § om krav på information om produktplacering.

Det kan noteras att överträdelser av bestämmelser i 6 kap. 2 § 4–7 inte är grund för återkallelse. Det innebär exempelvis att produktplacering av alkoholdrycker utgör en grund för återkallelse men inte produktplacering av alkoholdrycksliknande preparat.

Sponsring

Tillstånd att sända tv, sökbar text-tv eller tillstånd att sända ljudradio som lämnats av regeringen, liksom tillstånd att sända kommersiell radio, får återkallas om tillståndshavaren väsentligt brutit mot följande bestämmelser om sponsring i radio- och tv-lagen.

- 7 kap. 1 § och 15 kap. 8 § om vilka program som inte får sponsras.
- 7 kap. 2 § och 15 kap. 9 § om vem som inte får sponsra program.
- 7 kap. 4 § och 15 kap. 10 § första stycket om krav på information om vem som sponsrat och när sponsringsmeddelande ska lämnas.
- 7 kap. 7 § och 15 kap. 10 § andra stycket om att sponsringsmeddelanden inte får innehålla säljfrämjande inslag.

Vissa bestämmelser, där överträdelser utgör grund för återkallelse, gäller enbart för tillstånd att sända tv och sökbar text-tv. Detta gäller följande bestämmelser i radio- och tv-lagen.

- 7 kap. 3 § om begränsningar för läkemedelsföretag vid sponsring.
- 7 kap. 5 § om när sponsringsmeddelanden får lämnas, bland annat vid sändningar av sportprogram.
- 7 kap. 6 och 8 §§ om sponsringsmeddelanden i beställ-tv och sponsringsmeddelanden med delad skärm.

Det finns även bestämmelser om begränsning av sponsring från företag som tillverkar eller säljer modersmjölksersättning både för tv och ljudradio (7 kap. 2 a § och 15 kap. 9 a § radio- och tv-lagen). En överträdelse av dessa bestämmelser kan dock leda till återkallelse endast för tillståndshavare som sänder kommersiell radio (18 kap. 5 § första stycket 3 radio- och tv-lagen).

Reklam och andra annonser

Regler om reklam och andra annonser som gäller för tv och sökbar text-tv finns i 8 kap. radio- och tv-lagen. Motsvarande regler för ljudradio finns i lagens 15 kap. Alla bestämmelser som gäller för tv och sökbar text-tv gäller dock inte för ljudradio. Överträdelser av bestämmelserna om högsta tillåtna tid för annonser, krav på annonssignatur, krav på sändarangivelse för annonser som inte är reklam, och förbud för personer i nyhetsprogram att förekomma i annonser kan leda till återkallelse av ett tillstånd både för tv och ljudradio (8 kap. 1 §, 5–6 §§ och 9 § samt 15 kap. 1–4 §§).

Bland de reklamregler i radio- och tv-lagen som gäller endast för tv-sändningar kan exempelvis nämnas förbudet mot annonser i

gudstjänster eller barnprogram (8 kap. 3 §) och förbudet mot reklam riktad till barn (8 kap. 7 §). Utöver detta finns ett antal reklambestämmelser som omfattar vissa företeelser som endast kan förekomma i tv, bland annat virtuell annonsering och elektroniska företagsskyltar (8 kap. 11 och 12 §§ radio- och tv-lagen).

Gemensamt för både tv och ljudradio är hänvisningarna till förbud mot alkohol- och tobaksreklam m.m. och förbud mot viss reklam för läkemedel som finns i andra lagar (8 kap. 13 och 14 §§ samt 15 kap. 5 och 6 §§ radio- och tv-lagen). Överträdelser av dessa regler omfattas av möjligheten till återkallelse av sändningstillstånd.

Tillståndsvillkor om reklam och annonser

Vid sidan av de ovan redovisade bestämmelserna om sponsring, produktplacering och reklam i 6, 7 och 8 kap. radio- och tv-lagen, ger lagen en möjlighet att i sändningstillstånd ställa upp förbud mot och villkor för att sända reklam eller andra annonser, sponsrade program och program där det förekommer produktplacering (4 kap. 10 § och 11 kap. 3 § första stycket). Särskilda villkor om sponsring och förbud mot att sända reklam har införts i public service-bolagens sändningstillstånd (se t.ex. Tillstånd för Sveriges Television AB att sända tv och sökbar text-tv, 17–21 §§). Överträdelser av sådana tillståndsvillkor omfattas också av sanktionen återkallelse av sändningstillstånd (18 kap. 2 § första stycket 2 radio- och tv-lagen).

4.1.2 Förutsättningar för återkallelse

För att en återkallelse ska vara möjlig krävs i samtliga fall att överträdelserna ska ha varit väsentlig (18 kap. 2 § första stycket 1 och 2 samt 5 § första stycket 3 och 5). Att överträdelserna ska ha varit väsentlig tar sikte på såväl dess omfattning som betydelsen av bestämmelsen eller villkoret (prop. 1995/96:160 s. 146). Av förarbetena till reglerna om återkallelse framgår att det knappast torde bli aktuellt att inleda ett förfarande om återkallelse om inte andra sanktionsmöjligheter använts men överträdelserna ändå fortgår (samma prop. s. 146).

Överträdelser av bestämmelser om produktplacering, sponsring och reklam som omfattas av möjligheten till återkallelse omfattas

också av andra sanktionsmöjligheter. Det handlar om särskild avgift enligt radio- och tv-lagen (17 kap. 5 §) eller marknadsstörningsavgift enligt marknadsföringslagen (2008:486). Överträdelse av bestämmelsen om förbud mot reklam för läkemedel i läkemedelslagen (2015:315) omfattas också av möjligheten till vitesföreläggande enligt samma lag.

Ett tillstånd får endast återkallas om det inte framstår som en alltför ingripande åtgärd (18 kap. 7 § första stycket radio- och tv-lagen), vilket är ett uttryck för principen att återkallelse ska användas med försiktighet. Formuleringen i paragrafen grundar sig på den s.k. instruktionen i 1 kap. 15 § yttrandefrihetsgrundlagen. Instruktionen innebär att den som ska döma över missbruk av yttrandefriheten eller på annat sätt vaka över att YGL efterlevs bör betänka att yttrandefriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick samt uppmärksamma syftet mera än framställningssättet och i tveksamma fall hellre fria än fälla.

Ärenden om återkallelse med anledning av en överträdelse av bestämmelserna om produktplacering, sponsring samt reklam och andra annonser prövas av Myndigheten för press, radio och tv. Om tillståndet lämnats av regeringen, får fråga om återkallelse prövas först efter anmälan av regeringen. Rör återkallelsen sådant som granskningsnämnden för radio och tv ska bedöma enligt 16 kap. 2 § radio- och tv-lagen ska Myndigheten för press, radio och tv begära yttrande från nämnden innan beslut fattas. Tillståndet får återkallas endast om nämnden finner att överträdelsen är väsentlig (19 kap. 1 och 2 §§ radio- och tv-lagen). Myndigheten ska dock självständigt pröva frågan om återkallelse ska ske (prop. 1995/96:160 s. 196).

4.2 Möjligheten till återkallelse avskaffas

Förslag: Bestämmelserna som möjliggör återkallelse av tillstånd att sända tv, sökbar text-tv eller ljudradio vid överträdelse av regler om produktplacering, sponsring och reklam upphävs.

Skälen för förslaget

Bestämmelser om återkallelse av tillstånd har funnits sedan radio- och tv-lagen infördes 1996. Som beskrivits ovan kan återkallelse aktualiseras vid överträdelse av regler om produktplacering, sponsring och reklam (avsnitt 4.1.1). Ett annat exempel på när ett tillstånd kan återkallas är vid väsentliga brott mot den s.k. demokratibestämmelsen (5 kap. 1 § och 14 kap 1 §) eller bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande (5 kap 5 § och 14 kap. 2 §). Återkallelse kan också komma ifråga för tillstånd att sända närradio och kommersiell radio om tillståndshavaren gör sig skyldig till yttrandefrihetsbrott (18 kap. 3 andra stycket och 18 kap. 5 § 4). Den nu genomförda översynen omfattar endast återkallelse med anledning av överträdelse av regler om reklam, sponsring och produktplacering.

Såvitt känt har inget tillstånd återkallats med anledning av överträdelser mot bestämmelser om produktplacering, sponsring eller reklam och andra annonser. Mot denna bakgrund och med anledning av att 2018 års AV-utredning fann inkonsekvenser i regelverket är det rimligt att överväga om det finns ett behov av att fortsatt kunna återkalla ett tillstånd i dessa fall.

Vid en överträdelse av de nu aktuella bestämmelserna står också andra sanktioner än återkallelse till buds. Som nämnts ovan kan en överträdelse av bestämmelserna leda till särskild avgift enligt radio- och tv-lagen eller marknadsstörningsavgift enligt marknadsföringslagen beroende på vilken bestämmelse det handlar om.

Den särskilda avgiften enligt radio- och tv-lagen kan vara lägst fem tusen kronor och högst fem miljoner kronor. Den bör dock inte överstiga mer än tio procent av tillståndshavarens årsomsättning (17 kap. 6 § radio- och tv-lagen). Vid prövning av frågan om avgift ska påföras ska rätten särskilt beakta överträdelsens art, varaktighet och omfattning (17 kap. 5 § andra stycket radio- och tv-lagen). Med uttrycket överträdelsens art avses att hänsyn ska tas både till det slag av överträdelse som är föremål för bedömning och till det mått av uppsåt, nonchalans eller systematiskt handlande som ligger bakom överträdelsen. Vid bedömningen ska hänsyn även tas till hur länge en överträdelse har pågått och till förfarandets omfattning och spridning bland allmänheten (prop. 1995/96:160 s. 189 f.).

Att en särskild avgift kan uppgå till betydande belopp är i sig en kraftfull sanktion för överträdelse av reglerna om produktplacering, sponsring samt reklam och andra annonser. När avgiftens storlek fastställs ska särskilt beaktas de intäkter leverantören kan beräknas ha fått med anledning av överträdelsen (17 kap. 6 § andra stycket radio- och tv-lagen). Av förarbetena framgår att avgiften alltid bör kunna bestämmas till ett belopp som motsvarar intäkterna av förfarandet, även om dessa intäkter överstiger tio procent av tillståndshavarens årsomsättning (prop. 1995/96:160 s. 138). Eftersom upprepade överträdelse av bestämmelser om produktplacering, sponsring samt reklam och andra annonser i grunden troligen har ekonomiska motiv är särskild avgift en effektiv och proportionerlig sanktion för att möta sådana överträdelse.

I relation till ett beslut om särskild avgift är återkallelse av sändningstillstånd en betydligt mer ingripande åtgärd. De särskilda förutsättningar som måste råda för att en återkallelse ska vara möjlig, dvs. att det ska handla om en väsentlig överträdelse och att återkallelsen inte får framstå som en alltför ingripande åtgärd, ger uttryck för att möjligheten till en återkallelse av ett tillstånd ska användas med stor försiktighet och tillgripas endast i undantagsfall.

En tänkbar situation där det skulle kunna anses motiverat att återkalla ett sändningstillstånd som en följd av överträdelse av regler om produktplacering, sponsring samt reklam och andra annonser är när det handlar om upprepade överträdelse. Sådana upprepade överträdelse kan dock träffas av allt kraftfullare sanktionsavgifter (prop. 1995/96:160 s. 189 f.). Det blir därför sannolikt ekonomiskt ohållbart i längden för en tillståndshavare att fortsätta sända reklam i strid med radio- och tv-lagens bestämmelse. Behovet av att också kunna tillgripa återkallelse för att hindra fortsatta sändningar som innehåller överträdelse av reglerna om produktplacering, sponsring samt reklam och andra annonser, kan därför ifrågasättas. Det kan tilläggas att samtliga typer av sändningstillstånd som meddelas enligt radio- och tv-lagen är tidsbegränsade. Ett företag som återkommande begär allvarliga överträdelse i detta avseende riskerar därmed även att påverka sina förutsättningar att tilldelas ett tillstånd för en kommande tillståndsperiod.

I detta sammanhang bör de senaste decenniernas utveckling på medieområdet också beaktas. När möjligheterna att återkalla ett tillstånd infördes var medieutbudet i Sverige betydligt mindre än i

dag. Därtill var reklamfinansierad tv och radio något nytt. Under de förhållandena kunde det argumenteras för att möjligheten att återkalla ett tillstånd hade ett slags signalvärde som innebar att den avhöll tillståndshavare från att sända reklam i strid med radio- och tv-lagens bestämmelser. Medieutbudet har dock förändrats avsevärt bara under de senaste åren. Betydelsen av tillståndspliktiga sändningar är fortsatt stor, både för programbolagen och publiken, men dessa sändningar kompletteras numera i stor omfattning av ett utbud som tillgängliggörs via tjänster på begäran, som beställ-tv, utan krav på tillstånd. Mot bakgrund av allmänhetens förändrade medievanor, i kombination med att återkallelse hittills inte aktualiserats på dessa grunder och de tydliga begränsningar i möjligheten till återkallelse som anges i lagen, är det tveksamt om något signalvärde av betydelse kan sägas föreligga längre. Möjligheten att ålägga en tillståndshavare att betala en särskild avgift kan anses vara en tillräckligt avhållande åtgärd eftersom avgiftens storlek kan motsvara de intäkter som tillståndshavaren fått genom överträdelsen. Möjligheten att återkalla ett sändningstillstånd behövs därför inte för att avhålla tillståndshavarna från att bryta mot reglerna.

Det kan också nämnas att regeringen, när nya bestämmelser om reklam, sponsring och produktplacering tillkommit, valt att inte föreslå att även dessa ska omfattas av möjligheten till återkallelse. Det gäller förbudet mot reklam för modersmjölksersättning och förbudet mot reklam för spel, liksom motsvarande produktplacerings- och sponsringsförbud (prop. 2017/18:220 s. 168 f. och prop. 2013/14:17 s. 51 f.).

En återkallelse innebär att staten drar undan förutsättningarna för tillståndshavaren att bedriva sin sändningsverksamhet i marknätet. Det är ett ingrepp i yttrandefriheten och en sanktion som bör vara förbehållen de allvarligaste överträdelserna. Genom att avskaffa möjligheten till återkallelse vid överträdelse av radio- och tv-lagens regler om reklam, sponsring och produktplacering blir det en mer proportionell koppling mellan arten av överträdelse och tillgänglig sanktion. Förslaget innebär att överträdelser av de bestämmelser om sponsring, produktplacering och reklam och andra annonser som anges i 6, 7, 8 och 15 kap. radio- och tv-lagen inte längre kan medföra en återkallelse av ett sändningstillstånd. Därmed avlägsnas också de

inkonsekvenser och oklarheter i de befintliga reglernas utformning som 2018 års AV-utredning uppmärksammade.

Som nämnts ovan innehåller public service-företagens sändningstillstånd villkor om reklamförbud. Möjligheten för tillståndsgivaren att vid behov kunna förena ett tillstånd med villkor om t.ex. förbud mot reklam, vars överträdelse ytterst kan innebära att tillståndet återkallas, bör finnas kvar. Skälet är att det är rimligt med kraftfullare sanktionsmöjligheter än särskild avgift för sändningsverksamhet som finansieras med public service-avgift.

5 Annonstid för radiosändningar

5.1 Bakgrund

Annonser i en ljudradiosändning får sändas under högst tolv minuter per timme mellan hela klockslag. Samma maximala annonstid har gällt för tv-sändningar. Sedan den 1 december 2020, då en ändring i radio- och tv-lagen trädde i kraft, får annonser sändas i tv-sändningar under högst 20 procent av tiden mellan kl. 06.00 och 18.00 samt högst 20 procent av tiden mellan kl. 18.00 och 24.00. Med 20 procent av tiden mellan de angivna klockslagen avses 20 procent av hela det angivna tidsspannet, inte 20 procent av sändningstiden (prop. 2019/29:168, bet. 2020/21:KU3, rskr. 2020/21:116).

Bakgrunden till den ändrade annonstiden för tv-sändningar är Sveriges genomförande av ändringsdirektivet som möjliggör en mer flexibel reglering av högsta tillåtna tid för annonser i tv-sändningar i jämförelse med AV-direktivet.

AV-direktivet omfattar inte ljudradiosändningar. Annonstiderna för radiosändningar i Sverige har emellertid tidigare reglerats på motsvarande sätt som annonstiderna för tv-sändningar. De nuvarande reglerna för annonstider i radio och tv trädde i kraft den 1 februari 2008. Den tillåtna tiden för att sända annonser utökades då från åtta, eller i undantagsfall tio minuter, till högst tolv minuter under en timme mellan hela klockslag. Bakgrunden till förändringen var en harmonisering av svensk lagstiftning med AV-direktivet (prop. 2007/08:4 s. 16).

5.2 Högsta tillåtna tid för annonser

Förslag: Annonser ska få sändas i ljudradiosändning som inte är närradio under högst 20 procent av tiden mellan kl. 06.00 och 18.00 samt högst 20 procent av tiden mellan kl. 18.00 och 24.00.

Bedömning: För närradio bör nuvarande regler fortsätta att gälla, dvs. annonser får sändas under högst tolv minuter per timme mellan hela klockslag. Om sändningstiden inte omfattar en timme mellan hela klockslag, bör annonser få sändas under högst femton procent av sändningstiden.

Skälen för förslaget och bedömningen

Ökad flexibilitet för annonstid i kommersiell radio

Det är av stor vikt att förutsättningarna att bedriva radioverksamhet i Sverige är goda. Den analoga kommersiella radion har bland annat genom de nationella tillstånd som började gälla den 1 augusti 2018 fått förutsättningar att nå en större del av landet. Sedan sommaren 2019 har även sändningar av digital kommersiell radio inletts. De kommersiella radioaktörernas huvudsakliga intäkt är reklamförsäljning. Till skillnad från kommersiell tv har radiobranschens kommersiella aktörer inte några betydande abonnemangsinträder. Även webbradio finansieras till stor del genom reklamförsäljning, medan närradio förutom av reklamintäkter även finansieras genom medlemsavgifter och kommunala bidrag. Till följd av spridningen av covid-19 har reklamintäkterna sjunkit kraftigt för samtliga medieslag under 2020. Radion har enligt Institutet för reklam och mediestatistik, IRM, tappat 17 procent andra kvartalet 2020 jämfört med samma period föregående år.

Det finns skäl för att regleringen av högsta tillåtna tid för annonser bör fortsätta vara densamma för tv- respektive radiosändningar. I likhet med tv-sändningar möts även radion av konkurrens från medietjänster på begäran. En flexiblere reglering av annonstider skulle ge bolagen bättre förutsättningar att möta den konkurrensen. Förutsättningarna för att sända annonser i radio kan också variera under olika tider på dygnet. En ökad flexibilitet vad gäller förläggningen av annonser i kombination med oreglerad

annonser under natten skulle därför förbättra förutsättningarna för den kommersiella radion ytterligare. Samma förändring av högsta tillåtna tid för annonser som föreslagits för tv-sändningar bör därför införas även för kommersiell radio.

Den som har tillstånd att sända kommersiell radio kan sända sin programtjänst på sätt där inte tillstånd krävs, t.ex. via internet. En utgångspunkt bör vara att samma innehåll omfattas av samma annonsregler oberoende av vilken teknik som används för sändningarna. De mer flexibla annonsreglerna bör därför gälla även för sändningar där tillstånd inte krävs. Det innebär att även andra än de som har tillstånd att sända kommersiell radio kommer att omfattas av den ändrade bestämmelsen. Myndigheten för press, radio och tv kan vidare meddela så kallade tillfälliga tillstånd att sända ljudradio i högst två veckor. Även dessa sändningar liksom tillstånd av regeringen att sända ljudradio till utlandet och tillstånd att sända ljudradio i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller kommersiell radio bör omfattas av de nya ändrade annonsreglerna.

Nuvarande regler om annonstid bör fortsatt gälla för närradion

Närradion är det ideella föreningslivets radio. För tillståndshavare inom närradion gäller delvis andra förutsättningar än för kommersiell radio eftersom flera sammanslutningar som regel delar på den tillgängliga sändningstiden på en frekvens. Av 15 kap. 2 § radio- och tv-lagen framgår att om sändningstiden inte omfattar en timme mellan hela klockslag, får annonser sändas under högst femton procent av sändningstiden. Begränsningen infördes mot bakgrund av att det i närradion inte sällan förekom att en viss sammanslutning sände endast en del av en timme (prop. 1995/96:160 s. 122 f. och prop. 2007/08:4 s. 16 f.).

För annan ljudradio än närradio innebär förslaget som nämnts att den tillåtna annonstiden beräknas som en andel av tiden inom givna intervall. Andelen, 20 procent av tiden mellan de angivna klockslagen, avser hela det angivna tidsspännat, inte 20 procent av sändningstiden.

Om förslaget också skulle omfatta närradion finns en risk att en tillståndshavare inte kan sända annonser alls eller i mindre

omfattning på grund av att högsta möjliga annonstid redan utnyttjats av en annan tillståndshavare. Av den anledningen bör förslaget inte omfatta närradio.

En förening som sänder närradio kan också sända sina program på sätt som inte kräver tillstånd. Även om utgångspunkten är att samma regler ska gälla oavsett vilken teknik som används för en sändning gör de särskilda förutsättningar som gäller för närradio, där fler delar på ett sändningsutrymme, att det är motiverat att behålla de nuvarande bestämmelserna om annonstid för närradio. Till skillnad från analog kommersiell radio betalar närradion inte heller några koncessionsavgifter för sina tillstånd. Eftersom närradion är avsedd för ideella föreningar får inte heller föreningens radioverksamhet gynna medlemmarna ekonomiskt. Kommersiella hänsyn har därför inte samma tyngd för närradion. Nuvarande högsta annonstider innebär en möjlighet för närradion att sända annonser 12 minuter per timme, vilket motsvarar 20 procent per timme. Någon förändring av annonstiderna bör därför inte införas för närradion.

6 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslag: Författningsändringarna ska träda ikraft den 1 juni 2022.
Bedömning: Det behövs inte några övergångsbestämmelser.

Författningsändringarna bör träda i kraft så snart det är möjligt. Ändringarna föreslås därför träda i kraft den 1 juni 2022. Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser för de förslag som lämnas i denna promemoria.

7 Konsekvenser

7.1 Bakgrund och syfte med förslagen

I promemorian behandlas frågor från betänkandet En moderniserad radio- och tv-lag (SOU 2019:39) som inte tagits om hand i propositionen (prop. 2019/20:168) och en fråga om annonstid för radiosändningar.

Förslag lämnas om att införa nya regler i radio- och tv-lagen som syftar till att öka informationen om vem som äger leverantörer av medietjänster som omfattas av radio- och tv-lagen (2010:696). Förslag lämnas också med syfte att synkronisera tillståndsperioderna för tv som finansieras med public service-avgiften och annan tv. Efter en analys av bestämmelserna om återkallelse av tillstånd vid överträdelse av radio- och tv-lagens regler om produktplacering, sponsring, reklam och andra annonser lämnas förslag i syfte att åstadkomma en mer proportionerlig sanktion för dessa överträdelse. Slutligen lämnas förslag om flexibla annonsregler för framför allt kommersiell radio, med syfte att likställa regleringen om högsta tillåtna tid för annonser med den som gäller för tv och förbättra villkoren för kommersiell radio.

7.2 Konsekvenser för företag

Förslaget att den som sänder tv eller sökbar text-tv, sänder kommersiell radio, sänder ljudradio där inget tillstånd krävs eller där regeringen meddelar tillstånd, som tillhandahåller beställ-tv eller som tillhandahåller beställradio som finansieras med public service-avgiften ska lämna information om leverantörens ägare och ägarstruktur innebär dels att den information som ska lämnas utökas, dels att kretsen av de som ska lämna information blir vidare. Informationen ska hållas tillgänglig på det sätt som leverantören

bestämmer. För de som redan omfattas av krav på att lämna information bör arbetsinsatsen att även informera om ägande ses som marginell. De leverantörer som inte tidigare omfattats av kravet på att lämna information är tillståndshavare för kommersiell radio, ljudradiosändningar där inget tillstånd krävs, t.ex. sändningar av ljudradio via tråd, och sändningar av ljudradio där regeringen meddelar tillstånd. I april 2021 fanns 63 tillstånd att sända kommersiell radio fördelade på nio tillståndshavare. I Myndigheten för press, radio och tv:s register fanns 172 registerposter över leverantörer som sänder ljudradio via tråd. Det fanns två gällande tillstånd att sända ljudradio meddelade av regeringen. Även tillhandahållare av beställradio som finansieras med public service-avgift kommer att vara skyldiga att lämna information enligt bestämmelsen.

Det kan inte uteslutas att vissa av de tillkommande leverantörerna även tillhandahåller andra tjänster där information redan ska lämnas eller att de bedriver verksamhet som omfattas av e-handelslagen. Andra leverantörer kan omfattas av eller ha ett utgivningsbevis enligt yttrandefrihetsgrundlagen och ska av den anledningen lämna viss information om verksamheten. Även för dessa får arbetsinsatsen för att lämna informationen ses som marginell. För övriga leverantörer av medietjänster bedöms skyldigheten medföra en viss ökning av den administrativa bördan. Denna är dock begränsad till sin omfattning och bör med hänsyn till syftet med förslaget ses som godtagbar.

Förslaget om att tillstånd att sända tv och sökbar text-tv där Myndigheten för press, radio och tv meddelar tillstånd ska gälla i åtta år i stället för sex år bedöms typiskt sett minska den administrativa bördan och kostnaderna för programföretag som vill ansöka om tillstånd.

Såvitt känt har något tillstånd att sända tv, sökbar text-tv eller ljudradio inte återkallats på grund av en överträdelse av reglerna om produktplacering, sponsring eller reklam. Vid sådana överträdelser används som regel möjligheten att ansöka om påförande av särskild avgift. Ändringen bedöms därför inte påverka företag med tillstånd att sända tv, sökbar text-tv eller ljudradio.

En ändrad bestämmelse om högsta tillåtna annonstid bedöms gynna framför allt företag som har tillstånd att sända kommersiell radio men även andra typer av företag som sänder ljudradio, t.ex. via

tråd kan gynnas av förslaget. Genom flexiblare regler får företagen större möjligheter att anpassa mängden annonser efter sändningarnas innehåll och tid på dygnet.

7.3 Konsekvenser för det allmänna

Myndigheten för press, radio och tv

Förslaget om att tillstånd att sända tv och sökbar text-tv där Myndigheten för press, radio och tv meddelar tillstånd ska gälla i åtta år i stället för sex år bedöms minska den administrativa bördan för myndigheten. Visserligen kan intäkter, i form av ansökningsavgifter, minska genom att tillståndsperiodens längd bestäms till åtta år. Avgifterna är dock avsedda att täcka myndighetens kostnader vid handläggningen av ansökningarna om tillstånd.

Förslaget om att avskaffa möjligheten till återkallelse av tillstånd med anledning av överträdelse av reklamreglerna bedöms inte innebära någon förändring i arbetsbördan för myndigheten mot bakgrund av att ärenden om återkallelse på denna grund hittills inte förekommit.

Förslagen om flexiblare regler om annonstid i radio bedöms inte medföra några konsekvenser för myndigheten.

Konsumentombudsmannen

Konsumentombudsmannen har sedan den 1 december 2020 tillsyn över att bestämmelsen i 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen om att leverantörer ska lämna viss information om verksamheten följs (prop. 2019/20:168 s. 162 f., bet. 2020/21:KU3, rskr. 2020/21:16). Tillsynen över bestämmelsen bedömdes inte medföra något behov av ökade resurser. Genom förslaget utökas tillsynsansvaret, både vad gäller kretsen av leverantörer som ska lämna information och den information som ska lämnas. Utökningen är dock begränsad när det gäller antalet nya leverantörer som omfattas av förslaget. Även utökningen av den information som ska lämnas är begränsad i omfattning. Förslaget bedöms inte medföra något behov av ökade resurser.

7.4 Konsekvenser för enskilda

Förslaget om en skyldighet att informera även om vem som äger en leverantör av medietjänster innebär att möjligheten för enskilda medieanvändare att skapa sig en uppfattning om leverantören och möjligheten att värdera innehållet och trovärdigheten i en medietjänst förbättras.

Förslaget om högsta tillåtna tid för reklam i radiosändningar kan påverka enskilda i egenskap av radiolyssnare. Det kan inte uteslutas att den föreslagna liberaliseringen kan komma att upplevas som en försämring för lyssnarna. Avgörande är hur radioföretagen utnyttjar de generösare reglerna. Utbudet av ljudradio har ökat de senaste åren och den ökade konkurrensen på området kan verka återhållande på radioföretagens möjligheter att öka mängden reklam på ett sätt som skadar lyssnarupplevelsen.

Övriga förslag i bedöms inte medföra några konsekvenser för enskilda.

7.5 Bedömningar i övrigt

Förslagen bedöms inte ha några konsekvenser för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, för jämställdheten mellan kvinnor och män och inte heller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

7.6 Bedömning av förslagen i förhållande till de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslagen bedöms vara i överensstämmelse med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till den Europeiska unionen. Den föreslagna bestämmelsen som reglerar beställ-tv går inte utöver vad som gäller enligt AV-direktivet och bedöms därför inte heller aktualisera någon anmälningsplikt.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696)

2 kap.

Information om leverantörer av medietjänster

1 § *Leverantörer av medietjänster ska se till att mottagare av deras tjänster alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till sådan information som framgår av andra stycket om leverantören*

1. sänder tv eller sökbar text-tv,
2. sänder kommersiell radio,
3. sänder ljudradio där inget tillstånd krävs,
4. sänder ljudradio där regeringen meddelar tillstånd,
5. tillhandahåller beställ-tv, eller
6. tillhandahåller beställradio som finansieras med public service-avgift

enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst.

Den information som en leverantör ska tillhandahålla ska omfatta

1. namnet på leverantören av medietjänster,
2. den geografiska adress där leverantören är etablerad,
3. uppgifter om leverantören, däribland e-postadress och webbplats,
4. uppgifter om behörig tillsynsmyndighet, och
5. uppgift om vem som är leverantörens ägare, leverantörens ägarstruktur och, i förekommande fall, ägarens organisationsnummer.

För leverantörer av beställ-tv gäller även 8 § lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster.

Paragrafen innehåller bestämmelser som innebär att de leverantörer av medietjänster som räknas upp ska se till att den som tar emot en medietjänst alltid och på ett enkelt sätt ska ha tillgång till viss information om leverantören. Ändringen genomför artikel 5.2 i AV-direktivet genom ändringsdirektivet.

Första stycket har ändrats genom att kretsen av de leverantörer som omfattas har utökats på så sätt att även den som sänder kommersiell radio, ljudradio där inget tillstånd krävs eller där regeringen meddelar tillstånd, som tillhandahåller beställ-tv eller som tillhandahåller beställradio som finansieras med public service-avgiften ska lämna information.

Den information som ska lämnas har utökats till att även omfatta information om vem som äger leverantören av medietjänster, leverantörens ägarstruktur och, i förekommande fall, ägarens organisationsnummer.

En grundläggande uppgift för att en mottagare ska ha möjlighet att på ett enkelt sätt få information om ägare, för att med den kunskapen kunna bilda sig en välgrundad uppfattning om innehållet, är namnet på leverantörens ägare, och i förekommande fall dennes organisationsnummer. Utöver detta är information om ägaren ingår i en koncern eller någon annan form av organiserat samarbete relevant. Av information om ägarstruktur kan även framgå om det är någon ägare eller grupp av ägare som tillsammans har betydande inflytande över leverantören.

Även privatpersoner kan äga en leverantör av medietjänster. I sådana fall är det enbart privatpersonens namn som ska anges.

Konsumentombudsmannen har tillsyn över att bestämmelsen följs (16 kap. 4 §). Om en leverantör inte lämnar information tillämpas marknadsföringslagen (2008:486), med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift (17 kap. 3 §). Se även kommentaren till 17 kap. 3 §. Övervägandena finns i avsnitt 2.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2009/10:115 s. 120 f. och s. 274 samt prop. 2019/20:168 s. 162 f. och s. 213.

4 kap.

12 § Ett tillstånd som har beviljats av regeringen att sända tv och sökbar text-tv ska gälla i åtta år.

Ett tillstånd som har beviljats av Myndigheten för press, radio och tv att sända tv eller sökbar text-tv *ska gälla i åtta år*. Om det finns särskilda skäl, får myndigheten besluta att ett tillstånd ska gälla för kortare tid.

Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

Paragrafen anger giltighetstiden för tillstånd att sända tv och sökbar text-tv.

Ändringen i bestämmelsens *andra stycke* innebär att giltighetstiden för tillstånd att sända tv och sökbar text-tv där Myndigheten för press, radio och tv beviljar tillstånd bestäms till åtta år, om det inte finns särskilda skäl för att besluta om att tillståndet ska gälla kortare tid. Övervägandena finns i avsnitt 3.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2007/08:8 s. 41 f. och s. 65 samt prop. 2009/10:115 s. 284.

15 kap.

2 § *Annonser i en ljudradiosändning som inte är närradio får sändas under högst*

- 20 procent av tiden mellan kl. 06.00 och 18.00, och
- 20 procent av tiden mellan kl. 18.00 och 24.00.

Annonser i *närradio* får sändas *under* högst tolv minuter per timme mellan hela klockslag. Om sändningstiden inte omfattar en timme mellan hela klockslag, får annonser sändas under högst femton procent av sändningstiden.

Paragrafen reglerar högsta tillåtna tid för annonser i ljudradiosändningar.

Ändringarna innebär att ett nytt *första stycke* införs som anger högsta tillåtna tid för annonser i ljudradiosändning som inte är närradio. Med ljudradiosändning som inte är närradio avses dels tillståndsgiven ljudradio såsom kommersiell radio, ljudradio med tillfälligt tillstånd, ljudradio där regeringen meddelar tillstånd bl.a. ljudradiosändningar till utlandet och ljudradio i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller kommersiell radio, dels ljudradiosändningar som inte kräver tillstånd såsom sändningar via tråd eller satellit. Med 20 procent av tiden mellan de angivna klockslagen avses 20 procent av hela det angivna tidsspannet, inte 20 procent av sändningstiden. Den högsta tillåtna tiden för annonser motsvarar vad som gäller för tv-sändningar enligt 8 kap. 1 §.

Paragrafens *andra stycke*, som motsvarar paragrafens nuvarande innehåll när det gäller högsta tillåtna tid för annonser, ändras så att den enbart gäller för närradio.

Den högsta tillåtna tiden för annonser gäller inte sådan reklam som den sändande gör för sin programverksamhet (15 kap. 7 §). Den som inte följer bestämmelsen får åläggas att betala en särskild avgift (17 kap. 5 § 7). Övervägandena finns i avsnitt 5.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2008/08:4 s. 16 och s. 18.

17 kap.

3 § Om en sådan leverantör av medietjänster som anges i 2 kap. 1 § första stycket inte lämnar den information som anges i bestämmelsen tillämpas marknadsföringslagen (2008:486), med undantag av bestämmelserna i 29-36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Av paragrafen följer att sanktionssystemet i marknadsföringslagen (2008:468) kan tillämpas om inte den information som anges i 2 kap. 1 § lämnas.

Ändringen innebär att bestämmelsen ska gälla för leverantörer av medietjänster och är en följd av att kretsen av de som ska lämna information enligt 2 kap. 1 § har utökats. Överväganden finns i avsnitt 2. Tidigare förarbeten finns i prop. 2019/20:168 s. 163 f. och s. 213.

18 kap.

2 § Ett tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv eller ett tillstånd som lämnats av regeringen att sända ljudradio får återkallas om

1. tillståndshavaren väsentligt brutit mot 5 kap. 1, 2, 4–6 och 12 §§, eller 14 kap. 1–3 §§, eller

2. ett tillståndsvillkor enligt 4 kap. 8–11 §§ eller 11 kap. 3 § har åsidosatts på ett väsentligt sätt.

Ett tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv eller ett tillstånd som getts av regeringen att sända ljudradio får ändras till att avse annat sändningsutrymme, om

1. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna medges, eller

2. det är nödvändigt för att ge utrymme för ytterligare sändningar.

Paragrafen reglerar förutsättningarna för återkallelse av tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv och för tillstånd att sända ljudradio som meddelats av regeringen.

Ändringen i *första stycket 1* innebär att överträdelser av vissa bestämmelser om produktplacering, sponsring och reklam och andra annonser i 6, 7, 8 och 15 kap. radio- och tv-lagen inte längre kan medföra återkallelse av ett sändningstillstånd. Överträdelser av dessa bestämmelser omfattas fortsatt av sanktionerna särskild avgift, marknadsstörningsavgift enligt marknadsföringslagen respektive vitesföreläggande enligt läkemedelslagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.

5 § Tillstånd att sända kommersiell radio får återkallas om

1. tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början,

2. tillståndshavaren inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor,

3. tillståndshavaren väsentligt brutit mot 14 kap. 2 §,

4. domstol har funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten, eller

5. ett tillståndsvillkor enligt 13 kap. 27 § första stycket 3 har åsidosatts på ett väsentligt sätt.

Förfogar en fysisk eller juridisk person, utan tillåtelse från Myndigheten för press, radio och tv, över mer än ett tillstånd för analog kommersiell radio i ett sändningsområde, och finns det skäl att anta att förfogandet kan inverka menligt på konkurrensen, får det eller de tillstånd återkallas som har lämnats efter det första tillståndet.

Har Myndigheten för press, radio och tv medgett överlåtelse trots att tillståndshavaren redan förfogar över tillstånd att sända analog kommersiell radio i samma sändningsområde, och finns det skäl att anta att överlåtelsen kan inverka menligt på konkurrensen, får tillståndet återkallas endast om beslutet om överlåtelsen grundats på felaktiga eller ofullständiga uppgifter från tillståndshavaren. Återkallelsen ska då avse det eller de tillstånd som överlåtits.

Om staten, regioner eller kommuner innehar ett tillstånd att sända kommersiell radio på det sätt som anges i 13 kap. 4 § andra stycket ska Myndigheten för press, radio och tv återkalla det tillståndet.

Paragrafen reglerar förutsättningarna för återkallelse av tillstånd att sända kommersiell radio.

Ändringarna i *första stycket 3* innebär att överträdelser av vissa bestämmelser om reklam, andra annonser och sponsring i 15 kap. radio- och tv-lagen inte längre kan medföra återkallelse av ett sändningstillstånd. Överträdelser av dessa bestämmelser omfattas fortsatt av sanktionerna särskild avgift, marknadsstörningsavgift enligt marknadsföringslagen respektive vitesföreläggande enligt läkemedelslagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Departementsserien 2021

Kronologisk förteckning

1. Myndigheter i samverkan mot arbetslivskriminalitet. A.
2. Ett bättre underlag för att bedöma bostadsbristen. Fi.
3. UTGÅR.
4. Kompletterande åtgärder till EU:s förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten (ELA). A.
5. Genomförande av EU:s direktiv om finansiell information. Ju.
6. Insolvensdirektivet och reglerna om skuldsanering. Ju.
7. Barnets bästa när vård enligt LVU upphör. S.
8. Ändring av andelstal i gemensamhetsanläggningar. Ju.
9. Anpassning av svensk rätt till EU:s nya in- och utresesystem. Ju.
10. EU:s nya gräns- och kustbevakningsförordning. Kompletterande reglering. Ju.
11. Vissa statliga insatser på musikområdet. Ku.
12. Ändringar i radio- och tv-lagen. Ku.

Departementsserien 2021

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

Myndigheter i samverkan mot arbetslivskriminalitet. [1]

Kompletterande åtgärder till EU:s förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten (ELA). [4]

Finansdepartementet

Ett bättre underlag för att bedöma bostadsbristen. [2]

Justitiedepartementet

UTGÅR. [3]

Genomförande av EU:s direktiv om finansiell information. [5]

Insolvensdirektivet och reglerna om skuldsanering. [6]

Ändring av andelstal i gemensamhetsanläggningar. [8]

Anpassning av svensk rätt till EU:s nya in- och utresesystem. [9]

EU:s nya gräns- och kustbevakningsförordning. Kompletterande reglering. [10]

Kulturdepartementet

Vissa statliga insatser på musikområdet. [11]

Ändringar i radio- och tv-lagen. [12]

Socialdepartementet

Barnets bästa när vård enligt LVU upphör. [7]